Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2022–2023

21 501-02 Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 2639 BRIEF VAN DE MINISTERS VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 30 maart 2023

Hierbij bieden wij u het verslag aan van de Raad Buitenlandse Zaken (Jumbo) van 20 maart 2023.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
W.B. Hoekstra

De Minister van Defensie,
K.H. Ollongren

kst-21501-02-2639
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2023

VERSLAG VAN DE RAAD BUITENLANDSE ZAKEN (JUMBO) VAN 20 MAART 2023

Op 20 maart jl. vond de Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) in «jumbo-format» (hierna: jumbo-RBZ) plaats, waaraan de Ministers van Buitenlandse Zaken en de Ministers van Defensie gezamenlijk deelnamen. De jumbo-RBZ sprak over het EU Strategisch Kompas en de EU-steun aan Oekraïne. En marge van de jumbo-RBZ vond het Schuman Forum plaats. Daarnaast wordt via deze brief teruggekomen op toezeggingen tijdens het Commissiedebat RBZ Defensie van 9 maart jl. (kamerstuk 21 501-02, nr. 2628) en het Commissiedebat RBZ van 16 maart jl. (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2632)

EU Strategisch Kompas

Tijdens deze jumbo-RBZ bespraken de Ministers van Buitenlandse Zaken en van Defensie de implementatie van het EU Strategisch Kompas. De Hoge Vertegenwoordiger (HV) heeft in aanloop naar de Raad zijn eerste voortgangsrapport gepresenteerd. De HV en veel lidstaten, waaronder Nederland, stelden dat het afgelopen jaar veel voortgang is geboekt met de uitvoering van het Strategisch Kompas, en verwelkomden daarbij onder andere het belang van het werk aan de hybride-, cyber-, en *Foreign Information Manipulation and Interference* (FIMI)-toolboxen, alsook de samenwerking met de NAVO. Tegelijkertijd werd gesteld dat de EU-instellingen en lidstaten vaart moeten blijven maken met de verdere uitvoering. De urgentie hiervan is met de Russische oorlog in Oekraïne alleen maar groter geworden. Daarbij noemden de HV en veel lidstaten, waaronder Nederland, met name de versterking van het EU militaire hoofdkwartier (*Military Planning and Conduct Capacity*, MPCC) en de operationalisering van de snelle interventiecapaciteit (*Rapid Deployment Capacity,* RDC), als dossiers die de komende tijd extra prioriteit moeten krijgen.

EU-steun aan Oekraïne

Tijdens de jumbo-RBZ heeft de Raad een politiek akkoord bereikt over de voorstellen van de HV en de Europese Commissie om de levering van met name artilleriemunitie aan Oekraïne te vergroten en te versnellen, en de productiecapaciteit van de Europese defensie-industrie op te schalen. De urgentie om op korte termijn meer munitie te leveren aan Oekraïne is groot. Dit zal van groot belang zijn voor het Oekraïense voortzettingsvermogen. De voorstellen van de HV richten zich op het stimuleren van gezamenlijke aanschaf en leveringen door middel van vergoedingen uit de Europese Vredesfaciliteit (EPF) en het ondersteunen van de industrie bij het opschalen van de productiecapaciteit. Vanuit de EPF wordt EUR 1 miljard beschikbaar gesteld om lidstaten te compenseren voor het leveren van meer munitie aan Oekraïne uit eigen voorraden en uit lopende bestellingen bij de industrie. Nog eens EUR 1 miljard wordt beschikbaar gesteld om lidstaten te compenseren voor het gezamenlijk aanschaffen van munitie via de Europese defensie-industrie om deze vervolgens aan Oekraïne te leveren. De gezamenlijke aanschaf zal met name via het munitieproject van het Europees Defensie-Agentschap (EDA) verlopen, maar het is ook mogelijk voor lidstaten om zelf en groepsgewijs bestellingen bij de industrie te plaatsen. Nederland heeft benadrukt dat dit besluit geen precedentwerking mag hebben voor toekomstige besluiten aangaande aankopen. Ten slotte zal de Europese Commissie de Europese defensie-industrie ondersteunen bij het wegnemen van knelpunten, zodat deze de productiecapaciteit kan opschroeven. Daarnaast heeft Nederland aangegeven over het derde spoor, structurele uitbreiding van de

productiecapaciteit, met de industrie te willen spreken tijdens een volgende RBZ.
Er is genoeg ruimte in de EPF voor financiering van deze voorstellen, maar daarna is de EPF uitgeput. Op 12 december jl. is in de Raad afgesproken dat de EPF met EUR 2 miljard wordt aangevuld, en dat een mogelijke tweede ophoging van de EPF met EUR 3,5 miljard op een later moment aan de orde zou kunnen zijn. Met de munitievoorstellen is dat moment nu gekomen. De Europese Dienst voor Extern Optreden (EDEO) heeft een overzicht gepresenteerd van de verwachte uitgaven voor de periode 2024–2027. De geschatte uitgaven voor lopende EU missies en operaties, militaire steun aan Oekraïne, steun aan de Afrikaanse Unie en andere partners in de wereld bedragen EUR 3,5 miljard. Het merendeel van de lidstaten, waaronder Nederland, sprak tijdens de jumbo-RBZ de hoop uit op een snelle besluitvorming omtrent een ophoging van deze omvang. Nederland zou een dergelijke ophoging kunnen steunen. Hierover zal uw Kamer separaat geïnformeerd worden wanneer er door de HV een concreet voorstel aan de Raad wordt voorgelegd.

Schuman Forum

En marge van de jumbo-RBZ vond – in het kader van het EU Strategisch Kompas – op 20 en 21 maart 2023 het eerste Schuman Forum (*Security and Defence Partnership Forum*) plaats. Het doel was om de partnerschappen van de EU inzake veiligheid en defensie met partnerlanden en partnerorganisaties (onder andere de NAVO en de Verenigde Naties) op ministerieel niveau verder te versterken. Deelnemers waren de Ministers van Buitenlandse Zaken en Defensie van EU lidstaten, Ministers van Defensie van zesenveertig partnerlanden, ngo's, journalisten en denktanks. Namens Nederland nam de Minister van Defensie deel. Zij sprak in een panel over het belang van het cyber- hybride-, space- en informatiedomein in de toekomst van crisismanagement. Het Forum bood een kans om met een breed scala aan actoren op het gebied van veiligheid en defensie te engageren. In het bijzonder met niet-EU NAVO-bondgenoten, landen uit de Indo-Pacific regio, Afrika, Oostelijk Partnerschapslanden en de Westelijke Balkan. De Minister van Defensie had bilaterale ontmoetingen met haar ambtgenoten uit Japan, Ghana, Niger en Chili.

Toezegging Commissiedebat RBZ Defensie van 9 maart 2023

Tijdens het Commissiedebat RBZ-Defensie van 9 maart jl. zegde de Minister van Defensie toe om de Kamer te informeren over de hernieuwde dreigingsanalyse die in het kader van het Strategisch Kompas is geformuleerd. In december 2022 bracht de *Single Intelligence Analysis Capacity* (SIAC) van de EU een nieuwe dreigingsanalyse uit. Deze bouwde voort op de in 2020 uitgebrachte eerste dreigingsanalyse, die destijds op basis van inbreng van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, waaronder die van Nederland, is opgesteld. Beide stukken konden niet met de Kamer worden gedeeld in verband met de rubricering. Wel is met uw Kamer in de kabinetsappreciatie over het Strategisch Kompas[1] een algemene weergave van de stand van zaken gedeeld. Hierin werd ingegaan op de aanzienlijk verslechterende veiligheidsomgeving van de EU. De EU wordt niet alleen omringd door instabiele regio's aan zowel de oost- als zuidflank, maar ziet haar strategische belangen eveneens onder druk staan in regio's die op grotere afstand liggen. De meest recente dreigingsanalyse bevestigt dit beeld. Uiteraard is er in de laatste analyse aandacht voor de ontwikkelingen die zich sinds de vorige analyse hebben

[1] Kabinetsappreciatie concept Strategisch Kompas, Kamerstuk 21 501-28, nr. 229, d.d. 10 december 2021.

voorgedaan ten aanzien van Oekraïne, de toegenomen dreiging vanuit Rusland en de uitdagingen die dat aan de EU stelt.

Toezegging Commissiedebat RBZ van 16 maart 2023

Tijdens het Commissiedebat RBZ van 16 maart jl. zegde de Minister van Buitenlandse Zaken toe terug te komen op de vraag van het lid Van Wijngaarden (VVD) of de EUR 2 miljard die binnen de Europese Vredesfaciliteit (EPF) is voorzien voor de gezamenlijke aanschaf van munitie voldoende is om productiecapaciteit voor munitie in Europa te versterken. De noodzaak om meer munitie te leveren aan Oekraïne is groot. Met het extra budget worden lidstaten verder aangemoedigd te leveren uit eigen voorraad en kunnen door middel van vraagbundelingen grote bestellingen worden geplaatst bij de industrie voor steun aan Oekraïne. Dit biedt ook de nodige zekerheid voor de industrie om de productiecapaciteit op te schalen. Tegelijkertijd is het gezien het onvoorspelbare verloop van de oorlog niet duidelijk of dit voldoende zal zijn voor Oekraïne.